

8. Adattömörítés – nemparaméteres módszerek

Kódolástechnika

Adaptív Huffman kódok

A Shannon–Fano kód és a Huffman kód egyaránt használják a forrás eloszlását. De mi a helyzet, ha a forrás eloszlása nem ismert?

Adaptív Huffman kódok

A Shannon–Fano kód és a Huffman kód egyaránt használják a forrás eloszlását. De mi a helyzet, ha a forrás eloszlása nem ismert?

Adaptív Huffman kódolás: a forrás eloszlása helyett az egyes karakterek addigi előfordulási számai alapján építjük a fát.

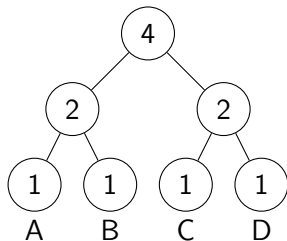
Kezdetben induljunk egy olyan fából, melyben az ábécé minden karaktere 1-es súlyt kap.

Adaptív Huffman kódok

A Shannon–Fano kód és a Huffman kód egyaránt használják a forrás eloszlását. De mi a helyzet, ha a forrás eloszlása nem ismert?

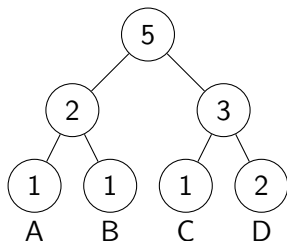
Adaptív Huffman kódolás: a forrás eloszlása helyett az egyes karakterek addigi előfordulási számai alapján építjük a fát. Kezdetben induljunk egy olyan fából, melyben az ábécé minden karaktere 1-es súlyt kap.

Példa. Ha az ábécé $\{A,B,C,D\}$, akkor a kezdeti Huffman fa:

Adaptív Huffman kódok

Ezután az előfordulási számokat annak megfelelően növeljük, ahogy a karakterek a szövegben érkeznek. Például ha az első karakter D, akkor 1-gyel megnöveljük a D levélben található számot (és a megfelelő belső csúcsokat is):

És így tovább.

Adaptív Huffman kódok – a testvérpár tulajdonság

A testvér csúcsokat (akiknek közös a szülője) mindig balról jobbra növő módon rendezzük.

Adaptív Huffman kódok – a testvérpár tulajdonság

A testvér csúcsokat (akiknek közös a szülője) mindig balról jobbra növő módon rendezzük.

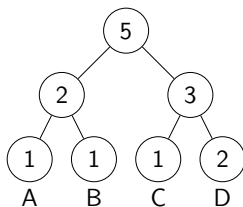
Ezen kívül még egy fontos tulajdonságnak teljesülnie kell a Huffman fára: ha kiolvassuk a számokat az alsó sorban balról jobbra, majd a felette lévő sorban balról jobbra és így tovább, a kapott számsorozatnak nemcsökkenőnek kell lennie. Ennek a neve *testvérpár tulajdonság*, az ilyen tulajdonságú fákat pedig *szabályos Huffman fának* hívjuk.

Adaptív Huffman kódok – a testvérpár tulajdonság

A testvér csúcsokat (akiknek közös a szülője) mindig balról jobbra növekvő módon rendezzük.

Ezen kívül még egy fontos tulajdonságnak teljesülnie kell a Huffman fára: ha kiolvassuk a számokat az alsó sorban balról jobbra, majd a felette lévő sorban balról jobbra és így tovább, a kapott számsorozatnak nemcsökkenőnek kell lennie. Ennek a neve *testvérpár tulajdonság*, az ilyen tulajdonságú fákat pedig *szabályos Huffman fának* hívjuk.

Például

esetén a sorozat 1, 1, 1, 2, 2, 3, 5, tehát ez szabályos Huffman fa.

Tömörítés

A tömörítési eljárás:

1. Inicializáljuk a Huffman fát.
2. Beolvassuk a szöveg következő karakterét és kódoljuk a Huffman fa aktuális állapota szerint.
3. Hozzáadjuk a fához a karaktert.
4. Ellenőrizzük a testvérpár tulajdonságot, és ha sérül, helyreállítjuk a fa megfelelő módosításával.
5. Előrelépünk a következő karakterre és a 2. lépéstől ismételjük az eljárást.

Tömörítés

A tömörítési eljárás:

1. Inicializáljuk a Huffman fát.
2. Beolvassuk a szöveg következő karakterét és kódoljuk a Huffman fa aktuális állapota szerint.
3. Hozzáadjuk a fához a karaktert.
4. Ellenőrizzük a testvérpár tulajdonságot, és ha sérül, helyreállítjuk a fa megfelelő módosításával.
5. Előrelépünk a következő karakterre és a 2. lépéstől ismételjük az eljárást.

A testvérpár tulajdonság helyreállításához a következő lépések megengedettek:

- ▶ kicserélünk 2 egyforma súlyú csúcsot (részfákkal együtt), vagy
- ▶ kicserélünk 2 levelet.

Kicsomagolás

A kicsomagoló eljárás:

1. Inicializáljuk a Huffman fát.
2. Dekódolunk 1 karaktert a Huffman fa aktuális állapota szerint.
3. Hozzáadjuk a fához a karaktert.
4. Ellenőrizzük a testvérpár tulajdonságot, és ha sérül, helyreállítjuk a fa megfelelő módosításával.
5. Előrelépünk a következő karakterre és a 2. lépéstől ismételjük az eljárást.

Kicsomagolás

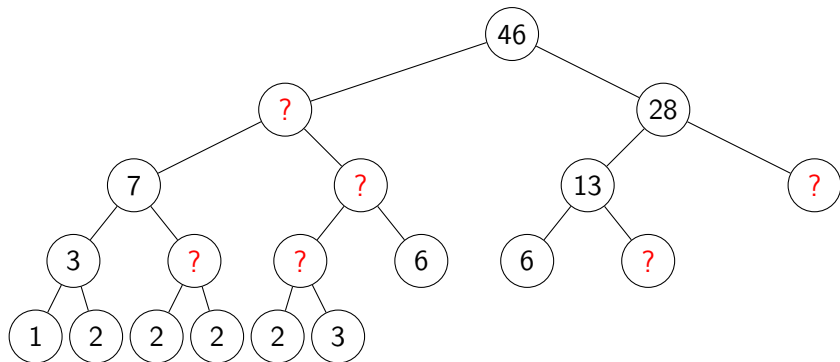
A kicsomagoló eljárás:

1. Inicializáljuk a Huffman fát.
2. Dekódolunk 1 karaktert a Huffman fa aktuális állapota szerint.
3. Hozzáadjuk a fához a karaktert.
4. Ellenőrizzük a testvérpár tulajdonságot, és ha sérül, helyreállítjuk a fa megfelelő módosításával.
5. Előrelépünk a következő karakterre és a 2. lépéstől ismételjük az eljárást.

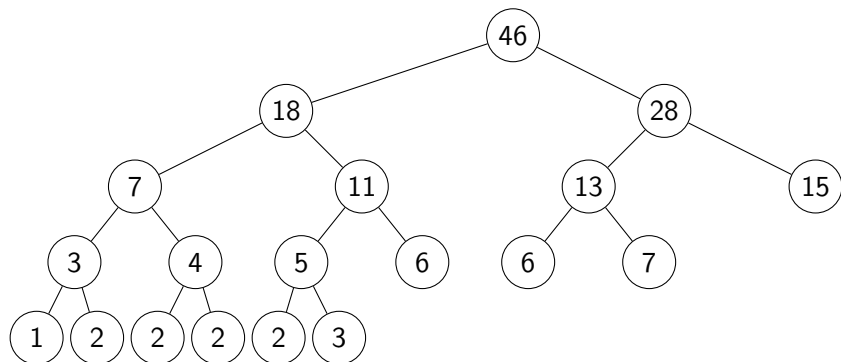
(Az 1. lépést kötelező pontosan ugyanúgy megvalósítani a tömörítés és a kicsomagolás során. A 4. lépést szintén.)

1. feladat

Határozzuk meg a hiányzó értékeket. Ez a gráf egy szabályos Huffman-fa?

1. feladat

A bal alsó sarokból indulva, balról jobbra, majd soronként egyesével felfelé haladva kiolvassuk a súlyokat: az 1, 2, 2, 2, 2, 3, 3, 4, 5, 6, 6, 7, 11, 13, 15, 18, 28, 46 sorozat növekvő, így ez egy szabályos Huffman-fa.

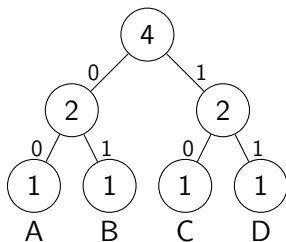
2. feladat

Az $\{A,B,C,D\}$ ábécé felett adaptív Huffman-kódot készítünk a DCDADD sorozathoz. Ábrázoljuk a Huffman-fa és a kód alakulását.

2. feladat

Az $\{A,B,C,D\}$ ábécé felett adaptív Huffman-kódot készítünk a DCDADD sorozathoz. Ábrázoljuk a Huffman-fa és a kód alakulását.

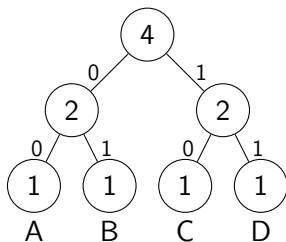
Megoldás.

2. feladat

Az $\{A,B,C,D\}$ ábécé felett adaptív Huffman-kódot készítünk a DCDADD sorozathoz. Ábrázoljuk a Huffman-fa és a kód alakulását.

Megoldás.

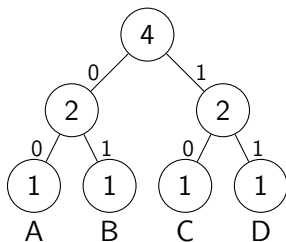

D → 11

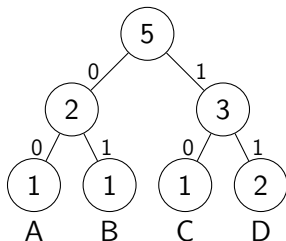
2. feladat

Az $\{A,B,C,D\}$ ábécé felett adaptív Huffman-kódot készítünk a DCDADD sorozathoz. Ábrázoljuk a Huffman-fa és a kód alakulását.

Megoldás.

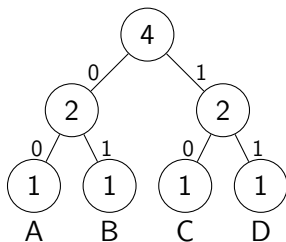
D → 11

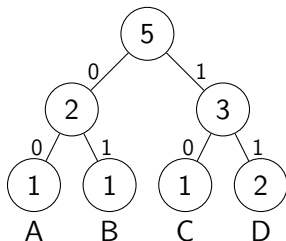
2. feladat

Az $\{A,B,C,D\}$ ábécé felett adaptív Huffman-kódot készítünk a DCDADD sorozathoz. Ábrázoljuk a Huffman-fa és a kód alakulását.

Megoldás.

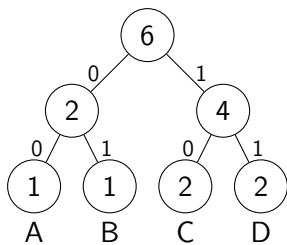

D → 11

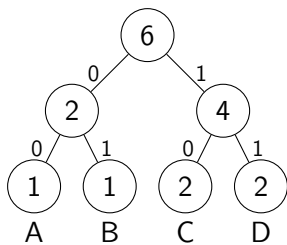

DC → 1110

2. feladat

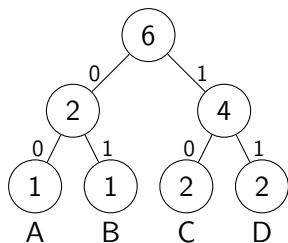

2. feladat

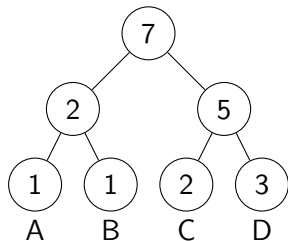

DCD \rightarrow 111011

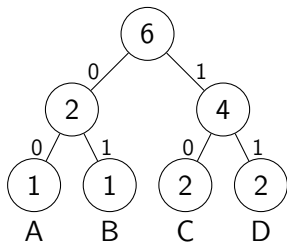
2. feladat

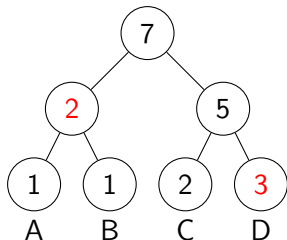
DCD \rightarrow 111011

2. feladat

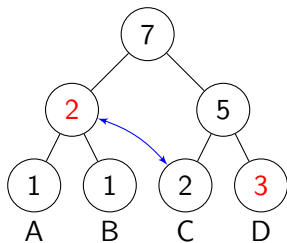
DCD \rightarrow 111011

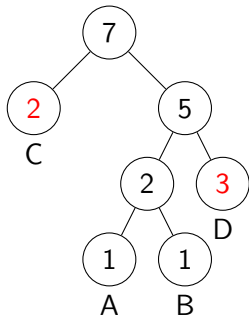
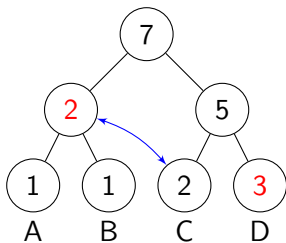
A testvérpár tulajdonság helyreállításához a következő lépések megengedettek:

- ▶ kicserélünk 2 egyforma súlyú csúcst (részfákkal együtt), vagy
- ▶ kicserélünk 2 levelet.

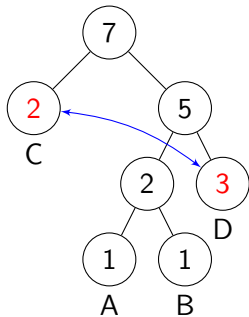
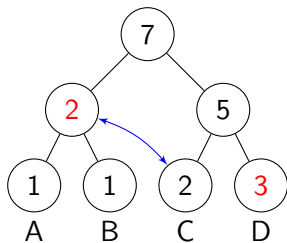
2. feladat

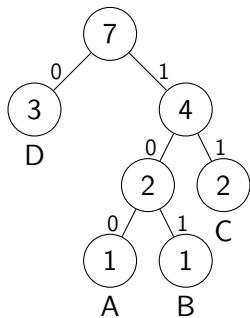
2. feladat

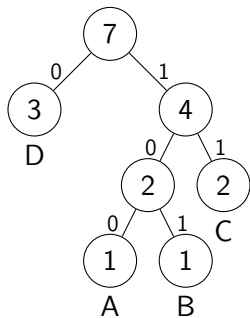
2. feladat

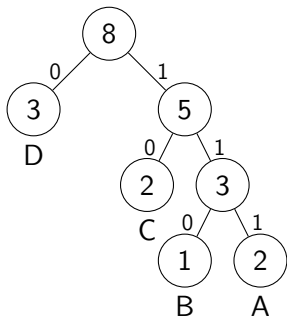
2. feladat

2. feladat

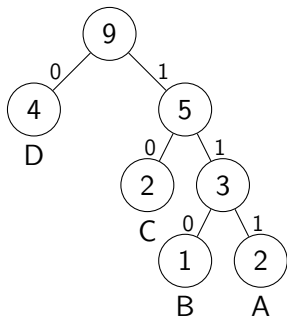

DCDA → 111011100

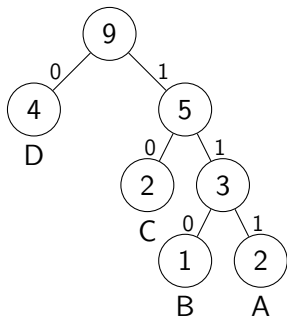
DCDAD → 1110111000

2. feladat

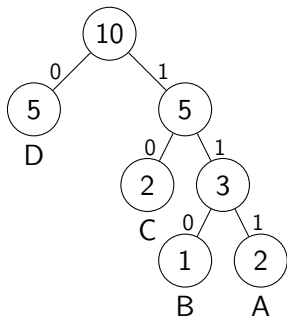

DCDAD**D** → 1110111000**0**

2. feladat

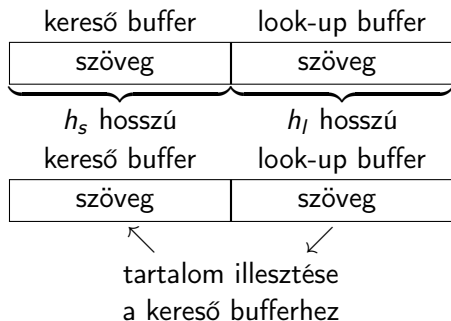

DCDAD**D** → 1110111000**0**

LZ77 algoritmus

A fő ötlet: előre tekintve olyan szakaszokat keresünk a szövegben, amelyeket a közelmúltban már láttunk.

Kimenet: (p, l, n) , ahol:

- ▶ p : az egyező szakasz elejének pozíciója (a kurzorhoz képest visszafelé)
- ▶ l : az egyező szakasz hossza
- ▶ n : a következő karakter (kódja)

A kimenet teljes mérete: $\lceil \log_2 h_s \rceil + \lceil \log_2 h_l \rceil + \lceil \log_2 \chi \rceil$ bit.

3. feladat

LZ77 algoritmussal tömörítjük a “c a b r a c a d a b r a r r a d . . .” szöveget; a paraméterek értéke $h_s = 7$, $h_l = 6$. A kurzor kezdetben a 7-es pozícióban áll. Adjuk még az algoritmus kimenetét a kezdeti állapotra és a következő két lépésre.

3. feladat

LZ77 algoritmussal tömörítjük a “c a b r a c a d a b r a r r a d . . .” szöveget; a paraméterek értéke $h_s = 7$, $h_l = 6$. A kurzor kezdetben a 7-es pozícióban áll. Adjuk még az algoritmus kimenetét a kezdeti állapotra és a következő két lépésre.

Megoldás.

▶ kezdeti állapot:

c	a	b	r	a	c	a	d	a	b	r	a	r	a	d	.	.	.
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

 kimenet: $(0, 0, d)$

3. feladat

LZ77 algoritmussal tömörítjük a “c a b r a c a d a b r a r r a r r a d . . .” szöveget; a paraméterek értéke $h_s = 7$, $h_l = 6$. A kurzor kezdetben a 7-es pozícióban áll. Adjuk még az algoritmus kimenetét a kezdeti állapotra és a következő két lépésre.

Megoldás.

- ▶ kezdeti állapot:

c a b r a c a | d a b r a r r a r r a d . . . kimenet: $(0, 0, d)$

- ▶ következő lépés:

c | a b r a c a d | a b r a r r a r r a d . . . kimenet: $(7, 4, r)$

The diagram shows a sliding window of size 7. The window contains the characters 'c', 'a', 'b', 'r', 'a', 'c', 'a'. The next 4 characters are 'd', 'a', 'b', 'r'. The current window is 'c|abra cad' and the next 4 characters are 'abra'.

3. feladat

LZ77 algoritmussal tömörítjük a “cabracadabrararrad...” szöveget; a paraméterek értéke $h_s = 7$, $h_l = 6$. A kurzor kezdetben a 7-es pozícióban áll. Adjuk még az algoritmus kimenetét a kezdeti állapotra és a következő két lépésre.

Megoldás.

- ▶ kezdeti állapot:

cabraca | dabrar | rarrad... kimenet: $(0, 0, d)$

- ▶ következő lépés:

cabraca | dabrar | rarrad... kimenet: $(7, 4, r)$

- ▶ következő lépés:

cabraca | dabrar | rarrad... kimenet: $(3, 5, d)$

4. feladat

LZ77 algoritmussal tömörítünk egy 32 karakteres ábécében írt szöveget. A kereső buffer hossza 32, a look-up buffer hossza 16. Hány bit lesz a kimenet mérete az algoritmus egy lépése során?

4. feladat

LZ77 algoritmussal tömörítünk egy 32 karakteres ábécében írt szöveget. A kereső buffer hossza 32, a look-up buffer hossza 16. Hány bit lesz a kimenet mérete az algoritmus egy lépése során?

Megoldás.

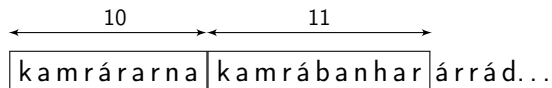
$$\chi = 32, \quad h_s = 32, \quad h_l = 16,$$

így

$$\lceil \log_2 h_s \rceil + \lceil \log_2 h_l \rceil + \lceil \log_2 \chi \rceil = 5 + 4 + 5 \text{ bit.}$$

5. feladat

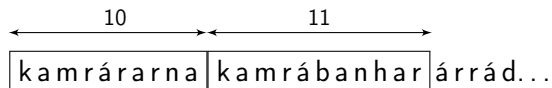
LZ77 algoritmussal tömörítés során az eltolás regiszter állapota

Adjuk meg a következő lépés kimenetét.

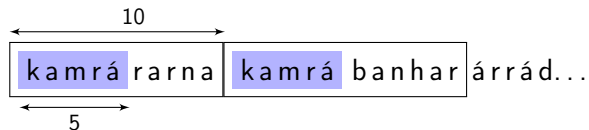
5. feladat

LZ77 algoritmussal tömörítés során az eltolás regiszter állapota

Adjuk meg a következő lépés kimenetét.

Megoldás.

kimenet: $(10, 5, b)$

LZ78 algoritmus

Fő ötlet: A szöveget olyan szakaszokra vágjuk, melyek mindegyike 1 karakterrel hosszabb, mint egy korábban látott szakasz. A kimenet (az új szakasz kódolása) (i, c) , ahol

- ▶ i a régi (1 karakterrel rövidebb) szakasz címe,
- ▶ c az új karakter.

Az aktuális szakasz címét egyesével növeljük minden új szakaszra.

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

1. fázis: a szöveget olyan szakaszokra tagoljuk, melyek korábban nem fordultak elő:

a b ab bb bba bbab

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

1. fázis: a szöveget olyan szakaszokra tagoljuk, melyek korábban nem fordultak elő:

a b ab bb bba bbab

2. fázis: kódolás.

1. "a" egy új szakasz, így a kimenet (0, a).

1	(0,a)

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

1. fázis: a szöveget olyan szakaszokra tagoljuk, melyek korábban nem fordultak elő:

a b ab bb bba bbab

2. fázis: kódolás.

1. "a" egy új szakasz, így a kimenet (0, a).
2. "b" egy új szakasz, így a kimenet (0, b).

1	(0,a)
2	(0,b)

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

1. fázis: a szöveget olyan szakaszokra tagoljuk, melyek korábban nem fordultak elő:

a b ab bb bba bbab

2. fázis: kódolás.

1. "a" egy új szakasz, így a kimenet (0, a).
2. "b" egy új szakasz, így a kimenet (0, b).
3. "ab" egy új szakasz; a régi "a" szakasz címe 1, és az új karakter "b", így a kimenet (1, b).

1	(0,a)
2	(0,b)
3	(1,b)

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

1. fázis: a szöveget olyan szakaszokra tagoljuk, melyek korábban nem fordultak elő:

a b ab bb bba bbab

2. fázis: kódolás.

1. "a" egy új szakasz, így a kimenet (0, a).
2. "b" egy új szakasz, így a kimenet (0, b).
3. "ab" egy új szakasz; a régi "a" szakasz címe 1, és az új karakter "b", így a kimenet (1, b).
4. "bb" egy új szakasz; a régi "b" szakasz címe 1, és az új karakter "b", így a kimenet (2, b).

1	(0,a)
2	(0,b)
3	(1,b)
4	(2,b)

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

1. fázis: a szöveget olyan szakaszokra tagoljuk, melyek korábban nem fordultak elő:

a b ab bb bba bbab

2. fázis: kódolás.

1. "a" egy új szakasz, így a kimenet (0, a).
2. "b" egy új szakasz, így a kimenet (0, b).
3. "ab" egy új szakasz; a régi "a" szakasz címe 1, és az új karakter "b", így a kimenet (1, b).
4. "bb" egy új szakasz; a régi "b" szakasz címe 1, és az új karakter "b", így a kimenet (2, b).
5. "bba" egy új szakasz; a régi "bb" szakasz címe 4, és az új karakter "a", így a kimenet (4, a).

1	(0,a)
2	(0,b)
3	(1,b)
4	(2,b)
5	(4,a)

LZ78 algoritmus

Példa.

a b a b b b b b a b b a b

1. fázis: a szöveget olyan szakaszokra tagoljuk, melyek korábban nem fordultak elő:

a b ab bb bba bbab

2. fázis: kódolás.

1. "a" egy új szakasz, így a kimenet (0, a).
2. "b" egy új szakasz, így a kimenet (0, b).
3. "ab" egy új szakasz; a régi "a" szakasz címe 1, és az új karakter "b", így a kimenet (1, b).
4. "bb" egy új szakasz; a régi "b" szakasz címe 1, és az új karakter "b", így a kimenet (2, b).
5. "bba" egy új szakasz; a régi "bb" szakasz címe 4, és az új karakter "a", így a kimenet (4, a).
6. "bbab" egy új szakasz; a régi "bba" szakasz címe 5, és az új karakter "b", így a kimenet (5, b).

1	(0,a)
2	(0,b)
3	(1,b)
4	(2,b)
5	(4,a)
6	(5,b)

6. feladat

Tömörítsük az 01000101001010001101011 bitsorozatot az LZ78 algoritmussal. Használjunk bináris címeket.

6. feladat

Tömörítsük az 01000101001010001101011 bitsorozatot az LZ78 algoritmussal. Használjunk bináris címeket.

Megoldás.

Tagolás:

szakasz	0	1	00	01	010	0101	000	11	01011
cím	1	2	3	4	5	6	7	8	9
bin. cím	0001	0010	0011	0100	0101	0110	0111	1000	1001

6. feladat

Tömörítsük az 01000101001010001101011 bitsorozatot az LZ78 algoritmussal. Használjunk bináris címeket.

Megoldás.

Tagolás:

szakasz	0	1	00	01	010	0101	000	11	01011
cím	1	2	3	4	5	6	7	8	9
bin. cím	0001	0010	0011	0100	0101	0110	0111	1000	1001

A tömörített sorozat

(0000,0) (0000,1) (0001,0) (0001,1) (0100,0) (0101,1) (0011,0)
(0010,1) (0110,1)

7. feladat

Csomagoljuk ki a 0001000000100110100110101101 szöveget az LZ78 algoritmus segítségével.

7. feladat

Csomagoljuk ki a 0001000000100110100110101101 szöveget az LZ78 algoritmus segítségével.

Megoldás. 0. lépés: meghatározzuk, hány bit a címek hossza.

7. feladat

Csomagoljuk ki a 0001000000100110100110101101 szöveget az LZ78 algoritmus segítségével.

Megoldás. 0. lépés: meghatározzuk, hány bit a címek hossza.

Pl. 2 bittel legfeljebb 4 szakasz lenne megadható, azaz legfeljebb 12 bit lehetne a teljes kódolt sorozat. Tehát legalább 3 bit a címek hossza.

7. feladat

Csomagoljuk ki a 0001000000100110100110101101 szöveget az LZ78 algoritmus segítségével.

Megoldás. 0. lépés: meghatározzuk, hány bit a címek hossza.

Pl. 2 bittel legfeljebb 4 szakasz lenne megadható, azaz legfeljebb 12 bit lehetne a teljes kódolt sorozat. Tehát legalább 3 bit a címek hossza. 4 bit viszont már nem lehet, mert az első cím mindig csupa 0. Tehát a címek 3 bit hosszúak.

7. feladat

Csomagoljuk ki a 0001000000100110100110101101 szöveget az LZ78 algoritmus segítségével.

Megoldás. 0. lépés: meghatározzuk, hány bit a címek hossza.

Pl. 2 bittel legfeljebb 4 szakasz lenne megadható, azaz legfeljebb 12 bit lehetne a teljes kódolt sorozat. Tehát legalább 3 bit a címek hossza. 4 bit viszont már nem lehet, mert az első cím mindig csupa 0. Tehát a címek 3 bit hosszúak.

1. lépés. Felbontjuk a sorozatot címekre és új karakterekre:

(000, 1) (000, 0) (001, 0) (011, 0) (100, 1) (101, 0) (110, 1)

2. lépés. Az eredeti sorozat rekonstrukciója:

1 0 10 100 1001 10010 100101